

כזה היה דויד

התמונה האחרונה

דויד כרמלי ז"ל שבוע לפני צאתו לסיוראים בפעם האחרונה. מיניום חמות מבט, שפם עבות מסתיר חיוך. אחד מאלה שהתייחסו לחיים ברצינות.

נאב דויד בתל-אביב, נושא על כתפו את בתו אילת בת השלוש וחצי. הזמן: חודש לפני מותו.

כילד דויד הקטן בחצר בית ה' משפחה בחדרה, מחזיק גדי בדרועותיו. לידו אחיו הקטן גדעון.

עם האשה והאם דויד ז"ל בעת ביקור אצל הוריו במרחביה, חובק בדרועותיו את אשתו מרים (מימין) ואת אמו אסתר.

האב והאם

הוריו של דויד ז"ל, שמואל ואסתר, בעת טיול ברחבי הארץ. שני ותיקים שעמלו וסרחו כל ימיהם, והאמינו, לשעה קלה, כי אכן הגיעו אל המנוחה ואל הנחלה. אך המציאות האכזרית באה וטפחה על פניהם.

כשלפני שבועיים נכנסה מרים לבית-ההור' לים לילדות, סירבתי לנסוע אליה. החלטנו אחרי האסון, שאם ייחלד הבן, יינתן לו השם דויד. אך ברגע האחרון הודיעה מרים שהיא לא תוכל לעמוד בכך. שהילד יזכיר לה תמיד את דויד שלי. או לא נסעתי, כדי לא ללחוץ עליה. לבסוף היא שינתה את דעתה, והילד קיבל את השם דויד.

בזה את החבר שלי, שצריך לצאת לחופשה מחר, הסביר. למחרת בבוקר הוא יצא עם כיתתו לסיור. אחרי חצי שעה נכנסה הכיתה לאש מרגמות פיתאומית. היו כמה פצועים והרוג אחד — דויד שלי.

בה את בכורו

כ שנורע במשק שודי נפל, באו אלי החברים ולחצו לי ידיים. כל אחד הרגיש צורך להגיד משהו. אני לא מאשים אותם. זוהי שיגרה. היו גם כאלה שאמרו מילים גדולות: על העם ועל המולדת. שוב, אני לא מאשים אותם. גם זאת שיגרה. איך אני יכול להסביר להם שבשבילי נהרס כל העולם? בתוך נמשך הכל כאילו לא קרה כלום. בנבולות יורים. במשק מתוככים על הכי חירות. אני יוצא כל בוקר לעבודה בפרדס, כמו כל השנים. אני הולך לחדר-האוכל ופוגש את החברים החתיקים, לפעמים את מאיר יערי בעצמו. ואני חוזר בסוף לבית הווה, הבית היפה, שפעם אפילו לא חלמנו על דבר כזה. ואז אני לבד. או יש לי הרבה זמן לחשוב, ואני עובר שוב ושוב על כל החיים, על החרדה, על המאורעות, על המלחמות, על הדברים הקטנים שצצים פתאום בזיכרוני.

א זמרים לי שבני נפל בעד המולדת, בעד חיינו, בעד חיי ילדיו. אבל אני יושב וחושב על דבר אחר: איפה עשינו את ה'טעות? איפה לא היינו בסדר? איפה לא הייתי אני בעצמי בסדר? האם היה זה כבר בהתחלה, כאשר נלחמנו על עבודה עברית, בימינו הראשונים בארץ? אולי אפשר היה אז למצוא שפה משותפת עם הפועלים הערבים? הלא גם הם ביקשו רק יום עבודה ופתיחתם לילדיהם. או אולי היה זה בימי מלחמת-השיחרור, כאשר נוצרה בעיית הפליטים, הרודפת אותנו עד היום? אולי לא עשינו מספיק אז? איפה החמצנו את ההזדמנות הגדולה? האם היתה לנו בכלל הזדמנות? כך אני יושב וחושב, ואני חוזר שוב ושוב לאותה מסקנה נוראה: דויד שלי נפל חנינם, דויד, וכל הרוידים כמוהו. אם היינו מבינים, אם היינו חושבים על זה מראש, היה דויד שלי חי היום. ואסתר אמו לא היתה כלי שבור, וילדיו לא היו יתומים.

ה געתי לקיבוץ לפני 18 שנה. ויתרתי על המשק הפרטי שלי בחדרה, שהתחיל לשגשג. עמרנו לעבור ממש או מן הצריף ל'בית של שלושה חדרים. הכל היה כבר מוכן — ואו החלטתי לעבור לקיבוץ. דויד שלי הקדים אותי, הפך לקיבוצניק לפני. ישר מן הצבא הוא הצטרף לגרעין הראל והיה אחד ממייסדי המשק. בילדותו למד דויד בבית-חינוך של ההס' (המשך בעמוד 10)

שמואל ודויד

האב ובונו בצעירותם. שמואל, מצטלם בגאווה עם בנו בכורו. פחה הגדולה. שלום החליט להגר לבראזיל. היתר ניספו באושוויץ. שמואל חזר לבד לארץ. הוא לא הספיק ל'הניח את נשקו — וכבר גויס לצה"ל. לאחר מלחמת העצמאות, חזר למישק בחורה. עתה היו לו כבר שלושה בנים — דויד, גדעון, שנוול ב'1940, וארנון, שנוול ב'1946. לפני 18 שנה עבר שמואל לקיבוץ מר' חביה בעמק. במלחמת סיני היה כבר מבוגר מכדי להתגייס. ימי הקרבות עברו עליו ב'חרדה לשני בניו המגויסים. אחרי סיני זכה לעשר שנים של רגיעה ממלחמות — עד ש'פרצה מלחמת ששת-הימים. שוב היו שני בניו במלחמה. כשחזרו בריאים ושלמים — נשם לרווחה. הוא לא ידע אז כי זכה רק באורכה של שנתים.